

כִּי תֵשָׂא

הַזְרָעִים בְּדַמְעָה בְּרִינָה יִקְצֹרוּ בֹּא יבֹּא בְּרִינָה

בנשיאות מו"ר הגאון ר' יעקב אדלשטיין זצ"ל

עלון מס' 719 שנה ט"ו - מרת אימי - שרה סרח בת שמחה ז"ל - י"ד אדר תשפ"ה

999 פסוקים

המשק 999 פסוקים

שורש האמונה של כלל ישראל נפגם בחטא העגל. במרכזה של פרשתנו עוסקת התורה בחטא העגל, כשראו העם כי בושש משה לבוא, ביקשו מאחיו אהרן לעשות להם אלוהים בטענה "כִּי זֶה מִשֶׁה הָאִישׁ אֲשֶׁר הֶעֱלֵנוּ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם לֹא יַדְעֵנוּ מַה הָיָה לוֹ", חטא העגל הוא כפירה בבורא עולם והוא מהעבירות שבין אדם למקום והם השתמשו במילה "זה" ("כִּי זֶה מִשֶׁה הָאִישׁ"), וכן מצאנו את המילה "זה" בעבירות של בין אדם לחבירו, כשהלך יוסף לראות את שלום אחיו וכשפגש את האיש ושאלו "וַיֹּאמֶר אֵת אַחִי אֲנֹכִי מִבְּקֶשׁ הִגִּידָה נָא לִי אֵיפֹה הֵם רַעִים", תשובתו היתה "וַיֹּאמֶר הָאִישׁ נָסְעוּ מִזֶּה כִּי שָׁמַעְתִּי אִמְרִים נִלְכָּה דַתְיָנָה" גם פה מופיעה המילה "זה" ("נָסְעוּ מִזֶּה") נסעו מאחוות אחים שהייתה ביניהם - ושנאו אותו, אם כן המילה זה מופיעה בחטא העגל - המסמלת את העבירות של בין אדם למקום, וכן המילה "זה" מופיעה אצל אחי יוסף - המסמלת את העבירות של בין אדם לחבירו.

וזו הסיבה שחז"ל אומרים במה תרום קרנם של ישראל? והתשובה בפרשת כי תשא, לכשיתנו את "מחצית השקל". וכיום שאין בית המקדש קיים נותנים "זכר למחצית השקל" - סכום השווה לערך המטבע שניתן שזה גרם כסף צרוף. מכאן, נתינת "זכר למחצית השקל" גורמת לאחדות הרי חצי ועוד חצי זה השלם, דבר המביא לשלום בין אדם לחבירו, ונתינה זו היא בעצם תרומה על מנת הן לכפר על הנפש כפי שכתוב "לכפר על נפשותיכם" והן להקדים את שקלינו לשקליו של המן הרשע. מה שעלינו ללמוד ממעשה העגל הוא לדעת שאין עוד מלבדו, וכן כשיש אחדות ביננו אין שום משחית או נגף שיכול לפגוע בנו, ולכן נתינת "מחצית השקל" באה לחזק את הקשר שבין אדם למקום ואת הקשר של בין אדם לחבירו, ונזכה לביאת משיח צדקינו. בב"א.

וכשראתה אסתר המלכה את מרדכי היהודי קורע את בגדיו ולבש שק מפני גזרת המן, שלחה להגיד לו "וַתִּצְוֶהוּ עַל מְרַדְכֵי לְדַעַת מַה זֶה וְעַל מַה זֶה" (מגילה ד, ה) אסתר רצתה לדעת על איזה עבירה באה הגזרה על ישראל "מה זֶה" - האם עונש הכליה בא בגלל "זה" המופיע בחטא העגל (האם ישראל חטאו בעבירות של בין אדם למקום) "וְעַל מַה זֶה", או שמא הם חטאו בעבירות של בין אדם לחבירו - אולי יש בידם "זה" המופיע אצל אחי יוסף שהיה בידם עבירות של בין אדם לחבירו (כתב סופר).

olfe nae

כִּי תֵשָׂא - תוֹכַן עֲנִינֵי הַפְּרִשָׁה

- א. מניין ישראל ע"י מטבעות "כסף הכיפורים" (ולא ע"י ספירת בני ישראל).
- ב. מצות תרומת מחצית השקל (ל).
- ג. מצות עשיית הכיור וכונו ורחיצת הכהנים את ידיהם ורגליהם לפני העבודה בבית המקדש (ל, יז-כא).
- ד. מצות הכנת שמן המשחה וקטורת הסמים, ואיסור לזרים לעשות כמתכונתם (ל, כב-לח).
- ה. מינוים של בצלאל ואהליאב לעשיית מלאכת המשכן וכליו.
- ו. אזהרה מיוחדת על קדושת השבת (לא, יב-יח).
- ז. מעשה העגל (לב, א-ו).
- ח. משה יורד מן ההר ושובר את הלוחות, העונש לעובדי העגל (מיתה בחרב, ובידי שמים ובשתיית המים) (לב, טו-לח).
- ט. משה עולה להר סיני בפעם השנייה, שם הוא מתפלל ומבקש את סליחת ה' על חטא העגל (לג, א-כג).
- י. משה עולה להר סיני בפעם השלישית. הגילוי של "ג מידות של רחמים והסליחה על חטא העגל (ביום הכיפורים).
- יא. הברית עם בני ישראל, ומצוות זהירות מהגויים עובדי עבודה זרה, שמירת שבת ומועדים, מצות בכור אדם ובכור בהמה, ואיסור בשר בחלב.
- יב. לאחר רדתו מן ההר "קָרַן עוֹר פָּנָי מִשֶׁה", ולאחר שהיה מלמד את ישראל תורת ה', שם מְסֹוֹה עַל פָּנָיו.

והנה פותחת הפרשה במצוות 'מחצית השקל'. מצוה זו באה כתוצאה מחטא העגל. הקב"ה מצווה את משה ואומר: "וְזֶה יִתְּנוּ", ה"זה" פה בא לכפר על חטא העגל וגם לכפר על הנפש. כפי שכתוב במדרש (תנחומא כי תשא י'): 'מִחְצִית הַשֶּׁקֶל' - עַל שְׁחִטָּאוֹ בְּשֵׁשׁ שָׁעוֹת בְּחֻצֵי הַיּוֹם, יִתְּנוּ מִחְצִית הַשֶּׁקֶל שֶׁהוּא שֵׁשָׁה גְרָמִיסִין. רַבִּי יוֹחָנָן אָמַר: עַל שֶׁעֲבָרוּ עַל עֲשָׂרַת הַדְּבָרוֹת, לְפִיכֶן יִתְּנוּ כָּל אֶחָד וְאֶחָד עֲשָׂרָה גֵרָה שֶׁהוּא מִחְצִית הַשֶּׁקֶל. עכ"ל.

ועוד כתוב ב'דעת זקנים': 'מִחְצִית הַשֶּׁקֶל' - לכפר על חצי היום שחטאו כמו שאמרו רבותינו ז"ל במסכת שבת פרק ר' עקיבא, 'בושש' - בא שש והשקל כ' גרה הרי חציו עשר לכפר על עשרת הדברות שעברו, ואיתא בזבחים פרק רבי ישמעאל אומר חמשה אצבעות של ימינו של הקב"ה כולם ליחוד הגאולה באצבע קטנה כזה הראה לנו לעשות את התיבה שנאמר "זֶה אֲשֶׁר תַּעֲשֶׂה אִתָּה", שניה לה כשהכה את מצרים שנאמר "אֶצְבַּע אֱלֹהִים הוּא", בשלישית דהיינו אמה בה כתיב והלוחות כתובים באצבע אלהים, ברביעית שהיא סמוכה לבהן הראה למשה הלבנה בגודל הראהו מחצית השקל שנאמר "זֶה יִתְּנוּ" ובכל היד עתיד הקב"ה להכרית ולהשמיד בני ישמעאל ובני ארם שנאמר (מיכה ה, ח): "תָּרַם יָדָךְ עַל צַרְיָךְ וְכָל אֲיִבֶיךָ יִכְרַתוּ" עכ"ל.

"וּמִשְׁרְתוֹ יְהוֹשֵׁעַ בֶּן נֹון נֶעַר..." (ל"ג, י"א)

למה נקרא 'נער' והלא בן 56 היה? יהושע בן נון היה משרת שירות נער (אבן עזרא). כן דרך לשון הקדש לקרוא למשרת 'נער' (רמב"ן). וכל מי שהוא קטן בשנים נקרא נער, ויהושע משרת משה היה, וכיון שדרך הקטן לשרת את הגדול, לכך נקרא משרת בשם 'נער' אפילו שהוא גדול בשנים (רד"ק).

וכתב הרמב"ם (בספר המצוות, מצוה קע"א): הוא צציונו לתת מחצית השקל בכל שנה 'וְנִתְּנוּ אִישׁ כְּפָר נִפְשׁוֹ', וְזֶה יִתְּנוּ כָּל הָעֶבֶר עַל הַפְּקָדִים'.

זמרה 'תהלה לְדוֹד אַרְוֹמָמָךְ אֱלוֹ-הִי הַמֶּלֶךְ' (תהלים קמ"ה, א). כלומר, אמנם איננו ראויים לשבח לה' מצד עצמנו, אך יש בידינו יכולת לחזור על תהילותיו של דוד המלך. אך בהגיע שבת המלכה בהתקדש יום השביעי ועמו העולם כולו, אנו זוכים לדביקות אדירה בקב"ה, ועולים ומתעלים דרגה אחר דרגה עד שכביכול עומדים אנו מול כיסא כבודו יתברך. אז כשרה ורצויה היא השעה לתת שבח והלל נשגב, לבורא כל היקום, ולפצוח לפניו באמירת 'נשמת כל חי'.

כאשר השבת יורדת לעולם, הופכת נפשו של כל איש יהודי לנפש משוררת בדרגה כבירה. נשמת כל יהודי מבקשת להתרפק על קונה ולשפוך לפניו דברי שבח והלל, ולכן אנו אומרים 'נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלוקינו...' לא רק נשמותיהם של צדיקים עליונים או חסידים שרפי מעלה, מסוגלות לתת ביום זה שיר שבח והודאה, אלא 'נשמת כל חי' ו'רוח כל בשר'! כולם מקטנים ועד גדולים מסוגלים ליתן שבח והודאה להקב"ה ביום הנשגב, יום השבת. וכך גם מסיימים התפילה 'על כן חובת כל היצורים לפניך ה'... להודות, להלל, לשבח, לפאר, לרומם, להדר, לברך, לעלה ולקלס'. זו אינה רק זכות, אלא גם חובה קדושה הנובעת מיכולת! כיוון שבשבת אנו יכולים ומסוגלים לעמוד לפניו יתברך ולרוממו בשבח אדיר, חובה עלינו ועל כל היצורים לעשות כן. והדברים אמורים במזמורו של דוד המלך (תהלים צב, א-ב): 'מזמור שיר ליום השבת, טוב להודות לה'...

מזמור זה של יום השבת, הוא טובת ההודאה השייכת אצל כולם! טובה שניתנה לנו מאתו יתברך בכוח קדושתה של השבת, ועלינו לנצלה עד תום, להלל ולזמר לרומם ולקלס.

והנה, ביום השבת אנו מתעלים בדרגה מעל מדרגת מלאכי השרת בשירתנו לפניו יתברך. חז"ל מתארים את המתרחש בעולמות העליונים בעת אמירת קדושה בשבת, והנה, התוספות (סנהדרין ל"ז: בד"ה מכנף) מביא תשובת הגאונים, שאין בני ישראל אומרים קדושה אלא בשבת, כפי שכתוב לגבי חיות (ישעיה ו, ב): 'שש כנפיים לאחד', ובכל כנף הוא אומר שירה אחת ביום בששת ימי החול, וכשיגיע שבת אומרים החיות לפניו 'ריבונו של עולם, אין לנו עוד כנף', והקב"ה משיב להם 'ש לי עוד כנף אחד שאומר לפני שירה שנאמר (שם כ"ד, ט"ו): 'מכנף הארץ זמירות שמענו'.

והדברים מעוררים עד מאוד, כי במשך כל ימות השבוע נמצאים המלאכים בדרגה גבוהה משלנו כששרים לפניו יתברך, אך בהגיע יום השבת, אנו מתעלים על גביהם באמירת שירה ושבח לה', עד שיש בידינו לעמוד ולזמר לפניו יתברך - 'קדוש, קדוש, קדוש'.

"מְחַלְלֵיהַ מוֹת יוֹמֵת..." (ל"א, י"ד) - סיפור

יהודי בא לפני ה'חפץ חיים' וביקש להרים תרומה לשיבה בראדן, אלא שאותו יהודי מחלל שבת היה... ה'חפץ חיים' החזיק את ידו של התורם, ליטף אותה בחום והחל בוכה. תמה התורם לפשר בכיו של הרב, וה'חפץ חיים' השיבו: בוכה אני על היד הזאת שתישרף בגיהנום! כואב לי עליך מאוד, הרי אתה מחלל שבת...'

לאחר כמה רגעים החל אף התורם לבכות, ואמר: רוצה אני לחזור בתשובה ולשמור שבת! אלא שאתחיל רק מהשבת הבאה. את שבת זו אינני יכול לשמור, מאחר שעליי לסיים את עסקיי. אמר לו ה'חפץ חיים': 'אני הייתי מוכן להרשות לך, לו השבת הייתה שלי, אבל השבת היא של הקב"ה'!...

"וּשְׁמַרְתֶּם אֶת הַשַּׁבָּת פִּי קֹדֶשׁ הוּא לָכֶם"

(ל"א, י"ד) - שירת הנשמה גוברת על הכל

ידוע כי רבותינו גזרו שלא לנגן בשבת בכלי נגינה (ביצה ל"ו) כדי שלא נבוא, חלילה, לידי תיקון כלי אם יתקלקל. ולכאורה הדבר תמוה, הלא ישנה חשיבות לזמר ולשיר בשבת, וכמאמר דוד המלך (תהלים צ"ב, א-ב) 'מְזַמֵּר שִׁיר לַיּוֹם הַשַּׁבָּת, טוֹב לְהַדוֹת לַה' וּלְזַמֵּר לְשִׁמְךָ עֲלֵינוּ'. כי ההלל להקב"ה ראוי עד מאוד כשנעשה בליווי כלי נגינה. הן במזמור זה חתם דוד את ספר תהלים (ק"נ א-ה) 'הללויה, הללו א-ל בקדשו' וכו'. ומכך למדים, כי הדרך הנאותה לשבח ולהלל לקב"ה הינה במיני זמר מגוונים, ומדוע אסרו רבותינו נגינה בשבת, שהוא יום מיוחד לשבח ולהלל להקב"ה? התירוץ במזמור 'כל הנשמה תהלל י-ה הללויה'.

השבח הניתן לקב"ה במיני זמר - שבח מעולה ומבורך הוא, אולם שבח מופלא מכל אלו, הוא ההלל הבוקע מהנשמה! כשאדם זוכה להלל לבוראו מעמקי נשמתו, אין הוא זקוק לתוף, כינור או חליל שילוו שירתו. מיתרי נשמתו ונימי ליבו הם כלי הנגינה הנעימים ביותר! ולכן זוכים בשבת לשורר לבוראנו, להללו ולפאר שמו בשולחן שבת ובתפילות היום. לא רק צדיקים וקדושי עליון ראויים למעלה זו בשבת, אלא כל יהודי מסוגל לכך. יום שבת הוא יום קירבה לבורא, וכל אחד יכול לנצלו ולשבח את מלך מלכי המלכים. ולכן אסרו רבותינו לנגן בכלי שיר בשבת מחשש תיקון כלי, שאין אנו זקוקים לכלי נגינה אלו, תקנת רבנן אינה פוגעת בשבת אלא תואמת אותה.

"מזמור שיר ליום השבת" - הרשות לשבח

ולהלל

סגולה נפלאה יש באמירת תפילת 'נשמת כל חי', ה'כף החיים' (סי' רפ"א ח') כתב: קבלה בידינו מרבי יהודה החסיד, ש'שבח נשמת כל חי' מסוגל על כל צרה שלא תבוא, לקבל על עצמו כשיהיה ניצול הימנה - לומר נשמת כל חי בתודה וקול זמרה בפני עשרה, ובו ניצלו רבים'.

וכן ידוע כי הסטייפלר זצ"ל החזיק מסגולה זו, והורה בה דרך לרבים. דוגמה לכוחה של אמירת 'נשמת' נתן רבי ישראל גוסטמן זצ"ל (ראש ישיבת 'נצח ישראל') שסיפר כי בימי בחירתו, כשעמד בפני סכנת גיוס, ניגש לרבי חיים עוזר גרודז'ינסקי זצ"ל והתייעץ עמו מה לעשות. ואמר לו 'קודם שתגיע ללשכת הגיוס תאמר 'נשמת כל חי' בהתלהבות ובדביקות, ובעזרת ה' תראה ישועות'.

עשה הבחור כמצוות רבו, וראה זה פלא, כשהגיע ללשכת הגיוס מצא את אחד מידידי אביו שפטרו מהגיוס הצפוי. אך יש לדעת כי עיקר תפילת 'נשמת כל חי' לא נתקנה אלא עבור שבת קודש, כתוספת לפסוקי דזימרה לתפילת שחרית של שבת. מה מקומה של אמירת 'נשמת כל חי' דווקא בשבת קודש? מה הקשר בינה ובין השבת? התשובה לכך נעוצה בסוד קדושתה של השבת. בכל ימות השבוע אין לנו זכות ואין בנו יכולת לעמוד לפני הבורא ולשבחו בפה מלא. רחוקים אנו מהקב"ה, נתונים בימי חולין סתמיים, וכיצד נעז פנינו לעמוד לפני מלך מלכי המלכים ולשבחו? גם כאשר אנו משבחים את הקב"ה בימות החול, אנו עושים זאת מכוחו של דוד המלך, ואנו מקדימים ואומרים בתחילת פסוקי

"וַנִּתְּנוּ אִישׁ כַּפָּר נַפְשׁוֹ לַה' בַּכֶּפֶר אַתֶּם..."

(ל, י"א) - סיפור מדהים

מספר הרב גואל אלקריף בספרו 'שש באמרתך'. את הסיפור הבא סיפר לי הרב ישראל מאיר כהן: "הוריי גרו במגדל העמק, ובמשך כמה שנים לאחר נישואיהם לא נפקדו בבנים. הם טופלו בידי רופאים מומחים, אך כל אנשי המקצוע היו פסימיים ולא נתנו להם סיכוי להיפקד. לבסוף הגיעו לרופא מומחה בעל שם. הוא אמר להם כי יש טיפול מסוים שיכול לתת להם איזושהו סיכוי, אך הוסיף שמדובר בטיפול קשה ומורכב ואשר כרוך בעלות כספית גבוהה". אבי החליט לנסוע לכותל המערבי, לשפוך תחינה לבורא עולם. הוא התיישב מול אבני הכותל וקרא פרקי תהלים בבכיות נוראות. לידו עמד יהודי בעל מראה אצילי, וכשראה את דמעותיו של אבי לבו נכמר. הוא פנה אל אבי ופתח עמו בשיחה. אבי סיפר לו על המצב ועל הרופאים שמייאשים אותם. ואז הזדהה האיש בפניו; היה זה הרב דוד יהודיוף, חתנו של הבבא סאלי. אמר לו הרב יהודיוף: "אני מציע לך ללכת לבבא סאלי. בניגוד לרופאים שמייאשים אותך, הוא ייתן לך תקוה, ובניגוד אליהם, הוא לא גובה כסף עבור הביקור... והוסיף: "אם חוות הדעת של הרופאים נכונה, אם כן כדי שתיפקד בבנים צריך שינוי הטבע. זה לא פשוט, לשם כך אתה צריך זכויות. על כן עצתי לך: כשתבוא לבבא סאלי תן לו סכום כסף גדול, ותאמר לו שזה עבור 'פדיון נפש'. תאמר לו שיתן את הכסף לצדקה לפי ראות עיניו, ותבקש ממנו שבזכות זה יברך אותך בזרע של קיימא".

אבי נטל עמו את כל החסכוניות ששמר לצורך הטיפולים הרפואיים, במושגים של היום מדובר בסכום עצום של עשרות אלפי שקלים - ונסע ממגדל העמק לנתניבות. באותן שנים הנסיעה היתה ארוכה ומתישה.

כשהגיע לביתו של הבבא סאלי ציפתה לו אכזבה גדולה. בני הבית אמרו לו שהבבא סאלי אינו נמצא בביתו, הוא נסע לבקר את בנו רבי מאיר, שבעת ההיא חלה במחלה קשה. למרות האכזבה והתסכול, אבי לא הרים ידיים. הוא החליט להישאר ללון בנתיבות, ולמחרת להיכנס אל הבבא סאלי. הוא הלך לישיבת הנגב בנתיבות וביקש רשות לישון שם בלילה. למחרת, קם בהנץ החמה. לאחר התפילה מיהר לביתו של הבבא סאלי ואמר לו: 'באתי ממגדל העמק, הבאתי לרב 'פדיון נפש' לצדקה, אני מבקש שהרב יברך אותי בזרע של קיימא'. הבבא סאלי נתן לו מכה קלה במקלו ואמר לו: "בעזרת ה', בשנה הבאה תלד בן זכר". אבי ענה 'אמן' בכוונה עצומה והודה לבבא סאלי על ברכתו. הוא שב לביתו במגדל העמק שמח ומאושר, ואכן - כעבור שנה נולד להוריי בן זכר! אבי נסע לנתיבות כדי לבשר את הבשורה הטובה והביא עמו ארגז של בקבוקי עראק. הוא הגיע אל הבבא סאלי, ובישר לו בהתרגשות כי הברכה התקיימה.

אמר לו הבבא סאלי: "כולם באים אליי לבקש ברכה, אבל אחר כך לא טורחים לבוא ולבשר לי את הבשורות הטובות. אתה באת לבשר לי, על כן תזכה לבשר עוד הרבה בשורות טובות"... ברכתו של הבבא סאלי התקיימה במלואה. כנגד כל תחזיות הרופאים וללא שום טיפול רפואי, זכו הוריי להקים משפחה ברוכת ילדים: נולדו להם ארבעה עשר בנים ובנות! "הרב ישראל מאיר כהן סיים את סיפורו המדהים של אביו ואמר: "אני הבן האחרון. הוא קרא לי 'ישראל מאיר' - 'ישראל' ע"ש הבבא סאלי, ו'מאיר' על שם בנו, רבי מאיר..."

"פִּינֵי וּבֵין בְּנֵי יִשְׂרָאֵל אוֹת הוּא לְעֵלָם..."

(ל"א, י"ז) - קדושת השבת הקב"ה וישראל

מובא בגמרא (ביצה ט"ז). אמר לו הקב"ה למשה: מתנה טובה יש לי בבית גְּנֹזִי ושבת שמה, ואני מבקש ליתנה לישראל, לך והודיע אותה לישראל. ומבאר רש"י: רוצה אני שתודיע אותם מה מתנה חשובה אני מבקש ליתן להם.

עוד מצינו במדרש רבה (בראשית י"א ח): אמרה שבת לפני הקב"ה: לכל נתת בן זוג, ולי לא נתת בן זוג. אמר לה: הרי ישראל הוא בן זוגך.

ומסביר המהר"ל (בהקדמה ל'דרך החיים'): כל הנמצאים בעולם זקוקים לבן זוג, שאם לא כן אינם מושלמים, ואף עם ישראל אינם מושלמים בלי שבת שהוא בת-זוגם. אולם באותה מידה משתמע שהשבת זקוקה לעם ישראל שישמרוה, ואם כן השבת הוא לא רק מתר"ג מצוות התורה, אלא שבלי השבת עם ישראל לא היה מושלם. וכן מצינו בתנא דבי אליהו (רבה פכ"ו). מכאן שקדושת הקב"ה, קדושת שבת וקדושת עם ישראל - שלושתן חשובות כאחד.

"פִּי קָרַן עוֹר פָּנָיו" (ל"ד, כ"ט)

מהו תיבת 'קָרַן'? - כשכתב הקב"ה את התורה נותר מעט דיו בקולמוסו ונתן הדיו על ראש משה רבינו וממנו קרן אור פניו. דבר אחר, כשהקב"ה היה מלמדו תורה היו ניצוצות יוצאין מהשכינה ומהם נטל משה קרני ההוד (מדרש תנחומא). אור זה היה לו למשה משעה שנולד, ובשעה שנכנס אצל פרעה נלקח ממנו האור והחזירו לו הקב"ה כשלקח הלוחות בידיו (ילקוט ראובני).

ובתנא דבי אליהו ביאר שהוא מפני שעשה רצונו של הקב"ה, והיה מתאנח על כבוד הקב"ה, וכל ימיו היה מחמד ומתאוה ומצפה שיהיה שלום בין ישראל לאביהם שבשמים. [אוצר מפרשי הפשט]

לקט מאמרים מתוך אלקטה באמרים - חטא העגל:

* כשאמר משה להקב"ה שימחל לבני ישראל או ימחה אותם, התכוון שייטול נשמתו כדי לכפר על החוטאים (אלשיך שמות ל"ב, ל"ב).

* כוונת משה רבינו 'מְחַנֵּי נָא מִסַּפְרְךָ' - שימחק הקב"ה זכויותיו מספרו, ויכתבם בספרי בני ישראל שיזכו למחילה (ספורנו שם).

* מכיוון שעוון המרגלים לא נמחל, אלא הקב"ה הסכים להאריך אפו ולא להשמידם מיד, לכן דרשו חז"ל שהפסוק 'סלחתי כדברך' שכתוב שם, לא נאמר על החטא ההוא, אלא על עוון העגל (שכן נמחל). (רבינו בחיי במדבר י"ד, י"ד).

* כשהשקה משה רבינו את בני ישראל, היה סימן על פניו של כל מי שנתן זהב לעגל (תרגום יונתן בן עוזיאל שמות ל"ב, כ').

* 'וַיִּקַּח אֶת הָעֵגֶל אֲשֶׁר עָשׂוּ וַיִּשְׂרֹף בָּאֵשׁ... וַיַּזְרְזוּ עַל פְּנֵי הַמַּיִם וַיִּשְׂקֵךְ אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל'. והיה משקה את ישראל, וכל שנשק העגל שפתותיו נתפשות מהזהב, ושבת לוי הורגים אותו עד שנפלו מישראל כ-3000 איש' (פרקי דרבי אליעזר פמ"ה).

* משה רבינו הרג בפרהסיא את החוטאים, כדי לקדש שם ה' תחת החילול שנעשה לו (פירוש הטור הארוך שמות ל"ב, כ').

* בזכות י' ניסיונות שהתנסה אברהם אבינו, סלח הקב"ה לעם ישראל שעברו בחטא העגל על י' הדברות (מדרש שמות רבה מ"ד, ד').

מספרים על רבי יהונתן אייבשיץ שבהיותו רך בשנים, פעם אחת בדרכו לבית הכנסת, התקרב אליו גוי אנטישמי, קרא לעברו: "יהודון ארוור" וסטר לו על לחיו. יהונתן הקטן חשב שנייה ומיד הביא לו את כל כספו. הגוי המופתע שאלו: מדוע הבאת לי את כספך? אמר לו יהונתן: מה, אינך יודע?! היום יש לנו היהודים חג מיוחד, שאם גוי מכה אותנו ביום זה, אנו חייבים לתת לו את כל כספינו!

שמח הגוי על ההזדמנות וחיפש יהודי עשיר. עד מהרה ראה את הגביר של העיירה יורד ממרכבתו ההדורה, ניגש אליו הגוי, סטר לו בכל כוחו, וביקש שייתן לו את כל כספו.

מהר מאוד הגיעו השוטרים, עצרו את הגוי על הרמת יד ונסיון שוד, ולקחוהו לבית המשפט.

שאלו השופט מה יש לו לומר להגנתו. אמר הגוי שחשב לתומו שהיום יש חג ליהודים שאם גוי מכה אותם הם מחוייבים לתת לו את כל כספם. כולם כמובן צחקו, ואז אמר הגוי שהוא הולך שולל, כי כך אמר לו ילד יהודי.

השופט ביקש לקרוא לילד, ואכן יהונתן הקטן הגיע כשבת צחוק על פניו.

שאל אותו השופט: האם זה נכון מה שאמרת לו? אמר יהונתן: אכן כן, הוא היכה אותי, ואז נתתי לו את כספי וכך אמרתי לו.

שאל השופט: ומדוע עשית זאת? אמר יהונתן: אני ידעתי שאם ילד יהודי עני יאמר שאיזה גוי היכה אותי, אף אחד לא יתייחס לזה, ואז הוא לא יבוא על עונשו וימשיך להכות ילדים יהודים על לא עוול בכפם, אבל אם הגוי הזה יכה גביר עשיר, לזה כבוד השופט בוודאי יתייחס. שמח השופט על תשובתו של הילד החכם ואכן העניש את הגוי בכפל כפליים, גם על הכאת הגביר וגם על הכאת הילד, ובנוסף גם קנס את הגוי לשלם ליהונתן הקטן דמים מרובים.

"וּבִלְבָב כָּל חָכָם לֵב נִתְּתִי חֲכָמָה" (לא, ו) - למי

נותנים חכמה - סיפור

הקב"ה נוטע חכמה דוקא בלבו של "חכם לב", על כך אמר המדרש (ילקוט שמעוני שמות לא, רמז שפ"ט): "אמר רבי יוחנן, אין הקב"ה נותן חכמה אלא למי שיש בו חכמה שנאמר: 'יְהִי חֲכָמָתָא לְחַכְמִין' (דניאל ב, כא), שמע רב תחליפא בר מערבא, הלך ואמר שמועה זו לפני רבי אבהו, אמר לו: אתם משם למדתם, אנחנו מכאן למדנו שכתוב: "וּבִלְבָב כָּל חָכָם לֵב נִתְּתִי חֲכָמָה".

בענין זה מספרים חז"ל (מדרש קהלת רבה א, יז) שמטרוניא (אשה חשובה) אחת שאלה את רבי יוסי בן חלפתא: מהו שכתוב 'יְהִי חֲכָמָתָא לְחַכְמִין'? היה צריך לומר לטיפשים! אמר לה: בתי, אם יבואו אצלך שניים, אחד עני ואחד עשיר, והם צריכים ללוות ממך ממון, לאיזה מהם את מלווה? אמרה לו: לעשיר. אמר לה: למה? אמרה לו: העשיר, יש לו מהיכן לפרוע, אבל עני, מהיכן יפרע? אמר לה: ישמעו אוזנייך מה שפיך מדבר, אילו היה הקב"ה נותן חכמה לטיפשים, היו יושבים והוגים בה בבתי כסאות, בבתי תאטראות ובבתי מרחצאות, אלא נתן הקדוש ברוך הוא חכמה לחכמין והם יושבין והוגין בה בבתי כנסיות ובבתי מדרשות, הוי: 'יְהִי חֲכָמָתָא לְחַכְמִין וּמִנְדָּעָא לְיַדְעֵי בִינָה'.

(ומתוק האור).

מעשה בבחור שעבד למחייטו אצל סוחר יינות יהודי שהיה לו יקב גדול מאוד של יין. הבחור עבד אצלו כמה שנים, והצליח לחסוך סכום כסף גדול מאוד, אלא שאז לא היה בנק, ואת הכסף הוא החביא באמתחתו. יום אחד לפני כניסת שבת, לקח הבחור את כל כספו והחביא אותו בין חביות היין שבמרתף. אולם במוצאי שבת כשהוא בא לקחת את כספו, הכסף נעלם ועמל של שנים רבות ירד לטמיון. הבחור לא התיאש, הלך לרב וסיפר לו את כל המאורע. שאל אותו הרב: האם אתה חושד באדם מסוים? כן, ענה הבחור, אני חושד בבעל הבית, כי רק הוא ידע שיש לי סכום גדול של כסף, ורק לשנינו יש את המפתח למרתף היינות, ואילו לשאר הפועלים הגויים אין כניסה כלל.

שלח הרב את השמש לקרוא לבעל הבית. כשהופיע, שאל אותו הרב: מה יש לך לומר על טענת הבחור...?

אמר בעל הבית: אין לי מה לומר, וכי הרב חושד בי שאני גנבתי? אמר הרב: בוודאי שאני לא חושד בך שתעבור על התורה הקדושה ותגנוב, שהרי יהודי לא עושה עבירה, אבל כעת יש כאן בעיה, שאם אתה לא נכנסת למרתף מסתמא נכנס אחד הגויים, ואם כן צריך אני להכריז על כל היין שלך שהוא יין נסך. בתוך כך קרא הרב לשמש וביקש לומר לו לעשות זאת.

בינתיים בעל הבית כמעט והתעלף, שהרי כל פרנסתו מהיין. הוא פנה אל הרב ואמר לו בבושת פנים: כבוד הרב מחילה, אבל אני הגנב, אני לקחתי את הכסף של הבחור. "אני לא מאמין לך", אמר הרב, "אתה אומר זאת רק בשביל להציל את כל חביות היין שלך".

אולם בעל הבית התעקש ואמר: אני ארוץ לביתי מיד ואביא את כל הסכום כמו שהוא, והבחור יגיד אם זה שלו. אמר לו הרב: אכן עשה כך. בעל הבית רץ כצבי ומיד חזר עם הכסף. הבחור אמר שאכן זה בדיוק כל הכסף שלו והכל בא על מקומו בשלום (ענף עץ אבות, למרן הרה"ג עובדיה יוסף זצ"ל).

**בברכת התורה
רוך ברינה**

"לְאֲדָם מְעַרְכֵי לֵב וּמָה' מַעֲנֵה לְשׁוֹן" (משלי טז, א)

לעילוי נשמת מו"ר אבי: יעקב בן רחל וצדוק

מרת אימי: שרה-סרח בת שמחה ויוסף מרכוס מרדכי בן רבקה ויוסף: דינה בת שרה: יעקב ישראל בן גלית נפתלי בן רוה: אברהם בן שמחה: גורג'י בן שמחה רבי מאיר בן אשר: יוסף חיים בן לאה: יהודה בן טובה: בן ציון קליין שלמה בן זוהרה: יעקב בן סאלם: חיים בן דוד ורחל אשר מסעוד בן זוהרה: רחמים בן חאורו אברהם: רפאל בן תמו אפרים בן ציון ורבקה: עופר בן יחיא: דוד (רוג'ה) בן שמחה משה אהרן בן מאיר יצחק: מאיר בן שמחה: שמעון בן רחל בן זינו שמחה בת סרח: יפה נדרה בת נעמה: רוזה בת שמשון: דליה בת חיים הגר בת אהרן והרטה: כתון בת חביבה: אהובה (דייזי) בת טובה רחל בת חנה: חנינה בת כמסיה: ורד בת אידה: חנה בת אביבה וראובן

להצלחת: אליעד יעקב, הדס-הודיה, תמר, יעל, מיכל שרה בני פאולה: בנימין בן גילה.
זיווג הגון: ג'ימי שמואל בן אסתר: אליעד יעקב בן פאולה: יצחק בן חיה: אליהו בן אילנה רחלי בת זרבה: עדינה בת שמחה: בתיה בת אסתר: זרבה בת אטו נעמה בת אסתר: תמר בת פאולה: אריק בן חיה: שלי בת חיה

לרפואת:
הרב מאיר נסים בן כמסאנה שליט"א
אהרון בן רוזה: משה בן רחל
מנחם בן עליה: שמעון בן רחל: אברהם בן אנט
עודד בן גר: גולן בן דינה: אסתר בת שושנה
אורטל בת גלית: ויקטוריה בת שרה: זולית בת חנה
פאולה בת דינה: גלית בת רות: מרים קרן בת רבקה
אילה לאה בת ציפורה: שושנה בת שדרה
רחל בת נוארה: רות בת לניה: נורית בת רחל
לימור הודיה, ושרונה בנות תורן יפה: תהילה בת סיון

לזרע של קימא:
יהודה יחזקאל יוסף בן רחל מרים
נפתלי שלמה בן לאה: לאור בן דינה
שושנה רייזל בת מינה: שירה בת שושנה
שמחה צביה בת רחל: יובל בן שלומית
רחל בת חיה: לאה רחל בת אריס
ויקטוריה תקוה בת רינה: עדי בת מזל
מאיר יעקב בן רחל: דניאלה בת עופרה
אושר בת אורנה: מירי בת סוזן

להזמנות, להקדשות ולתרומות בסלולרי - 050-3828752
או במייל: Ronbarina@gmail.com

מצוה לתרום מכספי מעשר לזיכוי הרבים